

OLK 28 september 2014 – Sint Michael en alle Engelen / Doopdienst

Muziek: NLB 868, NLB 305

Lezingen: Openbaring 12, 7-12, Matteüs 18, 1-10

Gemeente,

we houden er doorgaans niet van, als Bijbelse beeldtaal te tastbaar wordt of te radicaal...

Liefst houden we het op licht gesluisde beelden, en op een eerder tastend en voorzichtig spreken, als het gaat over zin en betekenis van leven, over God en hemel en koninkrijk... Maar de teksten die vandaag in ons midden klinken geven ons daar geen kans voor. De ene spreekt over een heuse oorlog in de hemel, alsof we er niet hier op aarde al genoeg van hebben... en de ander rept over het afhakken van opstandige ledenmaten, en het uitrukken van ogen die ons op de verkeerde weg kunnen voeren...

Niet echt beelden waarbij je rustig achterover gaat leunen. En daarbij had deze zondag nog zo'n liefelijke naam: *"Michael en alle engelen..."* Daar hoop je toch eerder op het zachte rinkelen van belletjes en het gefladder van onzichtbare vleugeltjes... Welnu, dat is niet zo. De teksten en beelden die ze aandragen zijn niet zo---

Als gemeente die staat in de traditie van de Lutherse reformatie hebben we met elkaar afgesproken, dat we in ons nadenken over geloof en leven niet weglomen voor Bijbelse teksten en beelden, ook als die ons op het eerste gezicht misschien voor de borst stoten. Veelmeer proberen wij te vragen naar wat die beelden en woorden vertellen, en wat generaties en generaties van gelovigen en zinzoekers vóór ons in die beelden hebben horen klinken, - wat hen in hun levensweg daaruit tot steun en troost is geworden, tot evangelie... - wat voor hen de rede was, om de teksten te blijven doorvertellen.---

Daar is dus vandaag allereerst de Bijbelse lezing uit het boek Openbaring (in het Grieks heet dat boek: *"De Apocalyps van Johannes"*).

Het is het verhaal, dat aan deze zondag de naam heeft gegeven. Het vertelt over Michael, de aanvoerder van een hemelse legermacht van engelen. Een apocalyptisch verhaal is het, dat wil zeggen: Een verhaal dat in beeldtaal spreekt over de "laatste dingen" (of de diepste of de hoogste), over dat, waar eigenlijk niet in woorden en begrippen over te spreken valt, omdat het het "vertelbare" te boven gaat. Apocalyptische teksten schilderen beelden in buitengewoon sterke kleuren en vormen, en ze vragen aan de luisteraar om er als het ware *"doorheen te luisteren"*, en in en onder en achter die beelden te ontdekken,- wat de verhalen aan geloofservaring transporteren, - welke troost ze toespreken,- en wat ze voor het leven en het geloof van nu zouden kunnen betekenen.

Ze vragen erom, *"door de beelden van het verhaal heen te luisteren"* en vanuit die oefening te leren, ook *door* de werkelijkheid die ons dagelijks omgeeft *"heen te luisteren"* en daarin en daarachter tekens te ontdekken van Gods nabijheid. Daarom gaan vragen als: "Is dit nou echt zo gebeurt?" of "Gaat dit straks gebeuren" per definitie aan de apocalyptische teksten voorbij. ---**Michael...** We zien hem aan de buitenkant van de liturgie afgebeeld, als overwinnaar over de draak of de slang of de duivel, - of welke naam je ook maar wilt geven aan de ervaring van mensen, dat het goede dat wij willen altijd in gevaar is om in haar tegendeel te verkeren of te worden verdraaid en vertekent: - Door ons ego, dat ons in de weg staat, - of door de structuren waarin wij leven en waar wij ons geheel door laten bepalen, - of door onze luiheid - of door de verleidingen van het leven.

Mi – cha – el: Zijn naam betekent in het Nederlands: *Wie - is als - God?* Een naam met een uitdagend vraagteken: Wie is het, die meent, zo te kunnen zijn als God?

Mi – cha – el - Hij is degene die een ieder, die zich zelf in het centrum van de wereld meent te zien staan, confronteert met deze zelfoverschatting, en met de daarmee verbonden vertekening van het zicht op het leven.

Mi – cha – el - *Wie is als God?* In het menselijke met elkaar zijn er nogal wat, die hun leven zo leven - als waren zij zelf de maatstaf van alle dingen, - als waren zij God zelf... - als was de wereld en de schepping en andere mensen er enkel om hun gerieven te bevredigen. Geluk en rijkdom en macht en plezier dat ligt alles voor het oprapen, <zo zien zij het>,als je maar doortastend genoeg je eigen wil doordrijft. ---

We kennen allemaal wel van die mensen, - en we weten van onze stiekeme jalousie als we zien wat ze allemaal voor zich zelf zien te verwerven... ten koste van anderen. Is dat iets, waar je je bij neer moet leggen, dat de brutale het nou eenmaal wint in het leven? Dat de kleinen en de minder sterken het nazien hebben, nu en überhaupt...---

Nee - vertelt het verhaal over Michael en over zijn leger van engelen:

Nee. * Bij God, in de hemel - of waar dan ook wij ons nabijheid van God durven voor te stellen... * Bij God heeft deze houding van zelfoverschatting en van rücksichtsloze uitbuiting van mensen geen recht van bestaan! De draak die dit alles verbeeld ... - hij is door Michael de hemel uitgevochten... ---

Maar dat betekent wel, dat die in ons menselijk bestaan levensgroot aanwezig is: als verleiding om ons zelf heer te maken over mensen en dingen. Het verhaal van Michael en het engelenleger die de draak verslaan en naar de aarde slingeren, weg uit de hemel bij God,... Het verhaal werd voor het eerst verteld, toen de dagelijkse ervaring van de vroege Christusvolgelingen gekenmerkt was door brutale vervolging en onrecht die hen geschieden: Een bloedig martyrrium, dat een ieder overkwam, die zich openlijk verzette tegen een overmachtige Romeinse keizer, die zichzelf God waande en die zich ook zo gedroeg, en die van zijn onderdanen verering eiste als van een God. De draak, die in het dagelijks leven zo nadrukkelijk aanwezig kan zijn als de macht van het onrecht - zo de boodschap van het beeld in openbaring- die draak, - dat onrecht dat zich onweersproken en onbespreekbaar heer en meester lijkt te kunnen maken van het bestaan, - die draak is al verslagen, bij God. Geen plaats voor die draak in de nabijheid van de Eeuwige!

Het Michaelsverhaal is daarom een troostverhaal: Geen plaats voor onrecht en verdraaiing van de waarheid in de nabijheid van de Eeuwige! En het is een verhaal dat wil uitdagen om dit onrecht in het dagelijks bestaan te onderkennen, en het niet de macht toe te kennen die het zichzelf toedicht. Het is de uitdaging om de verleiding van die macht te blijven weerstaan. Al komt het onrecht in de kleren van een keizer-God, of in de vorm van een door indrukwekkende getallen gestaafde ideologie, die ook bij ons de zorg voor mensen dezer dagen onder het profijtprincipe stelt, en ze afhankelijk maakt van de vraag hoeveel iemand wel of niet besteden kan aan een menselijke verzorging als die ouder wordt.

De draak heeft vele gezichten en vormen... in het verwegge Syrië ook in onze samenleving.--- Michael en alle engelen... Het verhaal staat tegenover al die draken voor bemoediging, voor de bemoediging - om er in te blijven geloven, dat de macht van verdraaiing en onrecht al gebroken is, - en om vanuit dat geloof te beginnen alle onrecht en machtsvertoon van structuren en personen en van ideologieën te blijven ontmaskeren en te weerspreken, zonder ze daarbij tot onmenselijke duivels te maken. Want het gevaar van die draken en ideologieën en van zogenaamd zuiver rationele politieke beslissingen ligt 'em niet in afgrondig kwade bedoelingen, of in hun volstreekte boosheid. Het gevaar van de draak en de draken in politiek en samenleving ligt in het gebrek aan genade en barmhartigheid dat uit hun handelen spreekt. En rechthebberig en formeel recht zonder genade en barmhartigheid verwordt tot scherp onrecht, waar het de enkeling treft. Dat te ontwaren en te benoemen is een evangelische uitdaging, en het vraagt om een vorm van getuigenis, van martyrrium, die de inzet van heel de mens vereist.

Een waarlijk evangelische uitdaging, zo weet de tekst bij Matteüs te vertellen, want in het koninkrijk van God zijn de voortekens omgekeerd. Daar is diegene het grootst, die klein wordt en die anderen, die de benadeelden en de aan de kant van de samenleving geduwden,

tot dienaar wordt. Dat is de orde van Gods koninkrijk die haaks staat op veel van onze en alle dagelijkse wereldervaring.---

In de doop wordt mensen van Godswege toegesproken dat deze omkering van de wereldervaring geen loze illusie is en geen fantasiebeeld, maar belofte die met ieder mens gestalte krijgt die zijn voeten zet op de weg van Gods koninkrijk. *“Want God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid.”* In de doop klinkt die liefde-roep: *“Jij, Godskind, hoort bij mij en ik bij jou!”* En daar kan niets en niemand tussenstaan, geen draak en geen verdraaiër. De kleinen zijn de groten in Gods verhaal, en waar wij falen en vallen, - en dat gebeurt in elk menselijk leven dat voluit leeft en zich niet inhoudt, dat existentiële en fundamentele keuzes maakt, geloofskeuzes... Waar wij falen en vallen, daar worden wij als kinderen op adelaarsvleuglen geheven en teruggezet op de weg die uiteindelijk bij Hem uitkomt die ons meest intiem begin is en ons doel en zin. Het proces van de doop is daarom ook niet afgesloten met het moment van water en zegen, maar het is er één, dat zich, gesterkt door verhalen als dat van Michael en alle engelen, op het levenspad ontvouwt en daarbij blijft groeien, in geloof en vertrouwen en liefde en bezonnenheid, en dat leidt tot daar *waar hemelse liefde over ons regent*, en wij durven te leven en te zingen: *“alle tongen los voorgoed...”*

Mogen wij dat met ervaren, in ons geloof, en in ons geleefd gemeente zijn. Mogen wij daarvan proeven, waar wij staan rondom de tafel van hem, die ons nodigt om met hem op weg te zijn. Mogen wij “voor elkaar en anderen als engelen zijn” vandaag en alle dagen,
AMEN